

ביאורים לכמה (7) מדברי המסורה, לפרשת נשא.

1. ד, כא. – "נשא את ראש בני גרשון גם הם".

ביטוי 'נשא' כמושג של מינוי ומספר (כפירוש רש"י) מופיע עוד רק אצל בני קהת (ד, ב) אבל לא אצל בני מררי (ד, כט). – ונ"ל כי הוא גם לשון הרמה מתוך הקבוצה הכללית. והיות שכבר מנה את כלל בני לוי (ג, יד) ואחרי שהרים מתוכם למען תפקיד מכובד, גם את בני קהת וגם את בני גרשון, - ממילא נשארו הנשארים, בני מררי, ואין מה להגיד 'נשא'.

2. ד, כב. – "לבית אבותם למשפחותם".

רש"י הירש ציין שיש כאן שוני, כי בדרך כלל כתובה המלה "למשפחותם" לפני "בית אבותם" (9) פעמים! במדבר פרק א/ פסוקים: ב, כ, כב, כד, כו, כח, ל, לב, לד, לו, לח, מ, מב. וכן במדבר פרק ד/ פסוקים: ב, כט, לד, מ, מב, מו) והביטוי "לבית אבותם למשפחותם" (כאשר מלה זו היא לבסוף אחרי 'אבותם') מופיע רק ב' פעמים (במדבר ג/טו, ד/כב); והרחיב בזה בפירושו על במדבר א/ב עיי"ש כי חילק בין שבט לוי לכלל ישראל. אבל עדיין לא הסביר מדוע שינוי זה מופיע רק בנוגע לבני גרשון, ולא בנוגע לבני קהת ובני מררי! תשובה לכך נמצא ברוקח על התורה (פסוקנו) בגלל שהיה בְּכוֹר. וכעת מצאתי שגם הגר"א (אדרת אליהו) מטפל בשאלה הנ"ל.

3. ה, ז. – "והתוודו את חטאתם". (=חטא, לשון שגגה)

מובא במסרה: ב' "והתוודו את עוונם" (ויקרא כו/מ, עון, לשון מזיד). ויש לשים לב שלא כתוב "והתוודו את פשעם" (שהוא דרגת מרד, יומא דף לו:). ואי אפשר לסבור שלא יתוודו, כי הרמב"ם קבע דין וידוי על כל סוג חטא. (הלי תשובה א/א). וכן מפורש "אודה עלי פְּשָׁעֵי לה'." (תהלים לב/ה), וכן מצאנו בפשעי ציבור שעזרא תבע מהם: "אתם מעלתם... ועתה תנו תודה לה' (=לשון וידוי, וענו העם): הרבינו לפשוע בדבר הזה". (עזרא מייג). אלא – עיקר תיקון פשעי הציבור הוא ע"י שיער לעזאזל (שבועות ב:). ושם דוקא האישיות הדגולה של הכהן הגדול הוא שהתוודה בשם כולם "חטאו עו פשעו" (יומא סו.) אבל לא העם כשלעצמו.

4. ה, יב. – "איש איש כי תשטה אשתו ומעלה בו מעל".

- על הכפילות של "איש איש", הוא לרבות אשת חרש, אשת שוטה וכו' (סוטה כז.).
- ובמדרש במד"ר ט/ב שהיא כופרת בבעלה שגופה מופקד אצלו, והיא גם כופרת בה' איש מלחמה, שצוה 'לא תנאף'.
- ועוד אמרו שם "איש איש" שהבעל ינהג בתקיפות כמו "איש" כאשר הדבר נוגע לצניעות אשתו, ודלא כמו כמה המקפידים על דברים זוטריים, לעומת הצניעות עליה הם מוותרים, וז"ל: "לימדה אותך תורה שתהא וותרן בתוך ביתך. נשפך יין, הוי וותרן (=וסמוך על ה') להנחיל אוהבי יש. נקרע כסותך, הוי וותרן, ימלא ה' כל משאלותיך. אבל אם שמעת דבר באשתך, קום כגבר (=ולכן כתוב 'איש') עכ"ל. "דעת מקרא" (עמ' נד) מסביר שכל המטרה היא "מה יש לעשות כדי לנקות את האשה מחשד, שיוכלו להוסיף לחיות יחד כבעל ואשה".

ועל הכפילות של "ומעלה בו מעל" ענו שם (במד"ר ט/ח) שהיא משקרת בבעלה וכן בהקב"ה, שהקב"ה אמר שהממזרים לא יקחו חלק בא"י, אלא בן המיוחס אחר אביו, והיא מסתירה מעילה זו.

5. ו, כג. – "דבר אל אהרן ואל בניו לאמר כה תברכו את בני ישראל, אָמֹר להם, ושמו את שמי...".
- א. תיבת 'אָמֹר' מנוקדת קמץ, ולא סגול. וני"ל מכאן דרשו חז"ל 'כל כהן שאינו עולה לדוכן, עובר בשלושה מצוות 'עֲשֵׂה'. (סוטה לח:). כי אם היתה מנוקדת סגול, הכוונה היא שה' מְצוּוה למשה לאמר לכהנים. אבל כאן מדובר על אמירת הכהנים לעם המתברך מהם.
- ב. טעם ש'אמור' מלא ו', מבואר ברוקח, שיברכו בכוונת הלב באמירה מלאה, ולא באנגריא וברשלנות וחטף. (ע"פ מדרש במד"ר יא סוף ד')
- ג. צ"ע איך מתקיים "ושמו את שמי". חז"ל אמרו שבבית המקדש בָּטְאוּ את שם המפורש (סוטה לח:). אבל בפשוטו זה מוסב בכל מקומות ישראל, ועיין פרשנות שהבאנו בפ' תבא (כח/נח) בביאורים למסורה מה הענין של "שם".
- ד. אבל כאן יש ענין מיוחד לבטא שם יהו"ה, עיין "משנת חסידים" (רי' עמנואל חי ריקי, הכותב ע"פ אריז"ל, 'שארית אצילות' פרקים ה"ז) כי יש כאן ג' פסוקים, **בראשון**: 3 תיבות ו-15 אותיות. / **בשני**: 5 תיבות, ו-20 אותיות. / **בשלישי**: 7 תיבות ו-25 אותיות. ומבאר דמדובר ב – **כתר** (פסוק א), / **אבא ואמא** (פסוק ב), / **וזכר ונוקבא** (פסוק ג). ולכן ר"ת של שלש תיבות ראשונות [יברכך ה' וישמרך] הוא 26, שם יהו"ה כנגד כתר, ואכמ"ל.

6. ז, יד. – "כף אחת עשרה זהב מלאה קטרת"

- מובא במסרה גדולה: 22 פסוקים לית בהון לא אריך (=אות ו') ולא זעיר (=אות י') וסימניך – לא תקטול / עבדא / דשם, / יהב להון, / חמיסר בתריסר, / ותלת מלכין, / בארעא דכנענא'. ביאורו, שיש 12 פסוקים בתורה כני"ל לפי י"ב שבטים, ועוד עשרה פסוקים בכל שאר נביאים וכתובים ללא י' וללא ו', ואלו הם: לא תרצח (שמות כ"ג) גם עבדך (תהלים יט"ב) שם אפרכשד (דהי"א א/כד) תתן להם מגנת לב (איכה ג/סה) חמשה עשר (דהי"א כד/יד) מלך דביר, מלך חרמה, מלך לבנה (יהושע יב/גידיטו) ארץ כנען (תהלים קה/יא דהי"א טז/יח). בענין הסימן, תיבת 'תריסר' הוא נגד י"ב פסוקים שבפרשתנו, והשאר כתובים לפי סדר פסוקים שהבאנו, דוק ותשכח.

ומה שחייבים להבין, מה היה כל כך חשוב בנידוננו שיקבעו סימן הנ"ל בכדי לזכור בעל פה 22 פסוקים הנ"ל? וני"ל כי אותיות אריך וקטין הנ"ל הן אותיות זכרים שהזכיר אריז"ל (סידור ר' אשר, דף ר"ג), יו"ד בחו"ב, ווא"ו בתו"מ. בשער טנת"א (טעמים נקודות תגין אותיות) אמר האריז"ל שהאותיות הן בעולמות יותר גבוהים מן הרכבת תיבות והויות של שמות הקודש (כמפורש בספר יצירה, כי מן האותיות הרכיב תיבות, דרגא שהיא מורכבת ונמוכה יותר). ולכן דוקא 22 פסוקים לנגד כ"ב האותיות האלפא-ביתא כשלעצמן, להורות שבמקום עליון כזה עדיין לא היו אפילו אתון דכורין של ההויות. וי"ב פסוקי השבטים הם נגד י"ב אותיות פשוטות שבמלי' חוץ מן אמ"ש בג"ד כפר"ת (ספר יצירה, שם). וני"ל היות שהקטרת מגיעה עד שרש השרשים א"ס (זהר ח"ב דף ר"ט): ולכן "כף אחת (מקום האחדות) עשרה (כלול כל עשר ספירות) זהב, מלאה קטרת".

7. ז, יח-יט. – ביום השני הקריב.... הקרב (=כתוב חסר י') את קרבנו, טעם כפילות "הקריב", עיין רש"י.